

Gascogne médiévale (XIe-XVe siècle). Toulouse, Press Universitaires du Mirail.

Duby, G. (1953): La société aux XIe et XIIe siècles dans la région mâconnaise. Pariz, Armand Colin, 1953.

Duby, G. (1954a): La révolution agricole médiévale. Revue de géographie de Lyon, 29. Lyon, 361-366.

Duby, G. (1954b): Géographie ou chronologie du servage? Notes sur les 'servi' en Forez et en Mâconnais du Xe au XIIe siècle. V: Eventail de l'histoire vivante: hommage à Lucien Febvre, zv. 1. Pariz, Armand Colin, 147-149.

Duby, G. (1962): L'économie rurale et la vie des campagnes dans l'occident médiéval, 2 zvezka. Pariz, Aubier.

Duby, G. (1968): Rural Economy and Country Life in the Medieval West; (Prevod: Cynthia Postan). Columbia, Univ. of S. Carolina Press.

Duby, G. (1971): La société aux XIe et XIIe siècles dans la région mâconnaise. Pariz, S.E.V.P.E.N.

Duby, G. (1973a): Guerriers et paysans: Essai sur la première croissance économique de l'Europe. Pariz, Gallimard.

Duby, G. (1973b): Hommes et structures du moyen âge. Pariz-The Hague, Mouton.

Duby, G. (1974): The Early Growth of the European Economy: Warriors and Peasants from the Seventh to the Twelfth Century; (Prevod: Howard B. Clarke). Ithaca, Cornell University Press.

Duby, G. (1978): Les trois ordres ou l'imaginaire du féodalisme. Pariz, Gallimard.

Duby, G. (1980a): The Chivalrous Society; (Prevod: Cynthia Postan). Berkeley, University of California Press.

Duby, G. (1980b): The Three Orders: Feudal Society Imagined; (Prevod: Arthur Goldhammer). Chicago, University of Chicago Press.

Duby, G. (1988): La société aux XIe et XIIe siècles dans la région mâconnaise. Pariz, École des Hautes Études en Sciences Sociales.

Duby, G. (1991): L'histoire continue. Pariz, Odile Jacob.

Duby, G. (1994): History Continues. Chicago, University of Chicago Press.

Duby, G., Lardreau, G. (1980): Dialogues. Pariz, Flammarion.

Evergates, T. (1997): The Feudal Imaginary of Georges Duby. Journal of Medieval and Early Modern Studies, 27. Durham (NC), Duke University Press, 641-660.

Farmer, S. (1998): La voix des femmes. Une réception américaine. Clio: Histoire, femmes et sociétés, 8. Toulouse, Presses universitaires du Mirail, 155-166.

Feller, L. (1997): Statut de la terre et statut des personnes: l'alleu paysan dans l'historiographie depuis Georges Duby. Études rurales, 145-146. Pariz, 147-163.

Fossier, R. (1988): Peasant Life in the Medieval West. Oxford, Blackwell.

Genicot, L. (1990): Rural Communities in the Medieval West, Baltimore, Johns Hopkins Univ. Press.

Le Roy Ladurie's, E. (1975): Montaillou, village occitan de 1294 à 1324. Pariz.

Lyon, B. (1957): Medieval Real Estate Development and Freedom. American Historical Review, 63. Washington, American Historical Association, 49-61.

Moore, R. I. (1984): Duby's Eleventh Century. History, 69. London, Historical Association, 45-46.

Rösener, W. E. g. (1992): Peasants in the Middle Ages. Oxford, Blackwell.

Božo Jakovljević

NAŠA NADA

List za mladež. Samostalan prilog i kao dio časopisa tiskanih u Trstu od 1921-1928. g.

"Zveza slovanskih učiteljskih društva v Trstu" izdala je kao samostalan list za mladež na hrvatskom jeziku "Naša nada". Tijekom iste godine izlazi šest brojeva lista koji je trebao pomoći u nastavi čitanja jer su malobrojne hrvatske škole ostale bez čitanki na materinjem jeziku.

Časopisi za djecu

Dječja književnost kod Hrvata razvija se u drugoj polovici 19. stoljeća. U ovu književnost spadaju i dječji časopisi koji se najprije javljaju kao časopisi za djecu. U tim se časopisima objavljuju prilozi koje odrasli pišu za dječji uzrast ili su to djela pisana za odrasle ali su pristupčna mladima.

S vremenom nastaju i časopisi u kojima se objavljuju dječji radovi. To bi bili učenički listovi kakve danas izdaju mnoge škole. Ovi listovi imaju veću odgovornost od literarne vrijednosti.

Časopise za djecu ili one koje navodimo u prvoj grupi pokretali su uglavnom učitelji ili svećenici. Prvi časopisi za djecu u Hrvatskoj "Smilje" i "Bršljan" pojavili su se u Zagrebu 1873. godine.

MLADI ISTRANIN. List za mladi svijet

U Istri je 1906. g. u Malom Lošinj izišao prvi broj lista za mladi svijet "Mladi Istranin". List ovdje izlazi tri godine, a pokrenuo ga je i uređivao **Josip A. Kraljić**, nadučitelj škole Družbe Sv. Ćirila i Metoda. Spomenimo da je prvo učiteljsko mjesto Kraljića bilo u Sovinjaku, općina Buzet. Kraljić je dječji pjesnik, a potpisuje se kao i Dubo Raskrižar.

Od 1909. godine časopis nastavlja s izlaženjem u Opatiji i naziva se Mladi Istranin, slijedećih pet godina (do 1914.), časopis izlazi pod imenom Mladi Hrvat, a uređuju ga Viktor Car Emin i Rikard Katalinić Jeretov.

Glavni suradnici bili su Vladimir Nazor i Josip Milaković. Zbog Prvog svjetskog rata list prestaje izlaziti i ne izlazi do 1922. godine, kada se ponovo javlja do 1928. godine, a tada je zabranjen kao i sav hrvatski tisak u Kraljevini Italiji (Božo Jakovljević, Istarska Danica 1993).

Školske čitanke do talijanske aneksije

U Istri su tada postojale tri čitanke, ili bolje rečeno jedna početnica i jedna čitanka u dva dijela. To su Hrvatska početnica F. Frankovića i Druga i Treća čitanka J. Peršića i drugova. Rajčić je tvrdio da ove čitanke ne odgovaraju potrebama a to je bilo mišljenje učitelja.

U nakladi školskih knjiga u Beču sredinom 1913. izašle su dvije čitanke za hrvatske opće pučke škole: Druga čitanka za hrvatske opće pučke škole 2. i 3. školske godine, priredio **Vladimir Nazor** sa suradnicima i Treća čitanka za hrvatske opće pučke škole koju je također priredio Vladimir Nazor sa suradnicima. Već je ranije izašla Prva čitanka za hrvatske opće pučke škole za 1. razred, priređivači su bili **F. Baf, K. Pribil i R. Saršan**. Tako su hrvatske škole u Istri do kraja Prvog svjetskog rata imale dobre čitanke.

Hrvatske škole bez čitanke

Poslije talijanske aneksije hrvatsko je školstvo u Istri preživljavalo tešku krizu, a jedna od teškoća bila je pitanje udžbenika za osnovne škole. Bilo je pokušaja prerađivanja Prve čitanke, a zabranjena su štiva u drugim čitankama koja su podsjećala na Austrougarsku monarhiju, a tako i građa koja se odnosila na hrvatsku povijest. U ovako teškoj situaciji za hrvatske udžbenike, August Rajčić predlaže da se do uređivanja novih čitanke svakih 5 do 10 dana izdaje poseban školski list s tiskanjem gradiva koje bi se u to vrijeme obrađivalo u nastavi. Učiteljske organizacije pokrenule su pitanje tiskanja udžbenika i kako bi se postojeće čitanke preradile i sastavile nove. Fran Baf i August Rajčić preuzeli su rad na sastavljanju novih čitanke za hrvatske pučke škole. Pripremili su rukopise i predali ih na odobrenje. Kako je odobrenje rukopisa novih udžbenika predugo trajalo, Rajčić je samo u Opatiji izdao posebne brošure, kao manje, kraće čitanke, za sve razrede hrvatskih osnovnih škola. Ove njegove nepotpune čitanke obuhvatile su 25 etičkih štiva s jezikoslovnim vježbama. Učiteljsko društvo Istre pozvalo je na kupnju Rajčićevih čitanke, a koje su se mogle nabaviti u knjižari u Pazinu. Učitelji i svećenici zamoljeni su da nabave čitanke za ona mjesta gdje su hrvatske škole zatvorene, da djeca bar ne zaborave čitati na svom jeziku.

Obnavljanje učiteljskih društava

U posljednjim dvama desetljećima XIX. stoljeća dolazi do organiziranja učiteljskih društava, a 1897. godine

osnovano je Hrvatsko-slovensko učiteljsko društvo "Narodna prosvjeta" sa sjedištem u Pazinu, koje 1906. godine mijenja svoj naziv u Hrvatsko učiteljsko društvo "Narodna prosvjeta". To društvo izdaje vlastito glasilo "Narodnu prosvjetu", mjesečnik za školstvo, književnost i poeziju. Godine 1911. utemeljeno je Katoličko učiteljsko društvo za Istru "Hrvatska škola" sa sjedištem također u Pazinu. Ono od 1. siječnja 1912. godine izdaje svoj mjesečnik "Hrvatsku školu". Tijekom Prvog svjetskog rata zamire rad učiteljskih društava.

U Trstu je 1. i 2. veljače 1920. godine osnovan Savez jugoslavenskih učiteljskih društava (SVEZA SLOVANSKIH UČITELJSKIH DRUŠTEV V TRSTU). U Savez je bilo uključeno i udruženje hrvatskih istarskih učitelja. Na osnivačkoj skupštini ustanovljena su tri odsjeka saveza: organizacijski, školskopolitički i odsjek za izdavačku djelatnost. Organizacijski odbor brinuo se je za unutrašnje poslove i tisak.

Savez jugoslavenskih učiteljskih društava na skupštini održanoj 5. i 6. kolovoza u Trstu mijenja ime u Zvezo slovanskih učitelja u Italiji. O osnivanju lista za omladinu bilo je govora već na skupu u veljači, a i na ovoj skupštini ponovo se predlagalo izdavanje lista za omladinu.

O omladinskom listu raspravljalo se i na Središnjem odboru hrvatskih učiteljskih društava 1. rujna 1920. godine. Tu je predlagano da se tiska zajednički list za hrvatsku i slovensku omladinu, jer da su razlike u jezicima malene i da se uz tekst mogu napisati i pojašnjenja. Za urednika je bio izabran Vinko Šepić, nadučitelj u Buzetu. Oko izlaženja lista oblikovala su se dva stava. Prema jednom stavu novi bi list uz literalne izabrane priloge trebao sadržavati i priloge koji će biti pomoćni udžbenik, kao školski list, koji je poslije rata izlazio u Jugoslaviji. Razlog za ovakav stav bio je pomankanje knjiga, a posebno čitanke za hrvatski jezik. Ovakvom stavu, koji je zastupao Vinko Šepić, suprotstavljao se drugi stav kojeg je zastupao Janko Samec. U članku Mladniski ali školski list, Samec smatra da omladinski list mora biti samo literalni ili samo školski, a da treća mogućnost ne postoji.

Na sjednici Odbora Zveze 4. rujna u Trstu je odlučeno da će se izdavati omladinski list posebno za hrvatske, a posebno za slovenske škole. Za hrvatski list gradivo će prikupljati Vinko Šepić.

Sredinom mjeseca rujna uredništvo "UL" objavilo je poziv svim hrvatskim i slovenskim književnicima koji žive u Italiji da pošalju svoje priloge. Prilozi se prikupljaju za izdavanje zabavno-poučnog omladinskog lista. Za hrvatski list obećali su priloge Josip A. Kraljić, Ljudevit Krajačić i Drago Lukež.

U prosincu 1920. godine Organizacijski odsjek je objavio vijest da će u siječnju naredne godine početi izlaziti "Novi rod". Izlaziti će mjesečno u hrvatskom i slovenskom izdanju. U "UL" 16. prosinca tiskana je obavijest o izlasku lista na hrvatskom jeziku "Naša

NAŠA NADA

LIST ZA MLADEŽ

GODINA I. — 1921.

□□

UREDIO

VINKO ŠEPIĆ

□□

ILUSTRACIJE NARISAO

A. A. BUCIK

IZDALA

ZVEZA SLOVANSKIH UČITELJSKIH DRUŠTEV U TRSTU.

TISKALA

TISKARA „EDINOST“ U TRSTU.

ČITAOCIMA NAŠE NADE!

Evo ti, hrvatski narode i draga mladeži, na domu najmladjeg gosta i malu, zdravu kćerkicu — „Našu Nadu“. Njome hoćemo da nastavimo rad i nastojanje „Mladog Istranina“ te „Mladog Hrvata“. „Naša Nada“ želi vas na domu zabavljati, veseliti, poučiti i ulivati vam nadu i veru u vaš vlastiti život, u život bolji i vredniji za čoveka; želi u vama buditi plemenite misli i poticati vas na rad dostojan prosvetljena čoveka. „Naša Nada“ želi vas naviknuti na čitanje knjiga i novina, bez kojih ostat ćete i slepi i gluhi i tvrdi i nemi — ostat ćete samo poluljudi. — Nema, znajte, preporoda, napretka i prosvete bez knjiga.

Svi današnji veliki gospodujuć narodi postali su takovima jedino — knjigom u ruci. Tko ne čita knjige i novine nije čovek, taj sam sebi kopa — grob.

„Naša Nada“ izlazi u doba, kad hrvatska knjiga nema putnice u Istru, u doba, kad nam nestalo — hrvatskih čitanaka i, kad vam nestaje dnevice narodnih škola. Čitajte ju: ta govori vam na uho i srce govorom vaših dedova i pradedova, koji stoleća i stoleća potom na čelu, a uz hrvatski govor; pevanje i bagarenje prekopavahu ovu svoju istarsku grud. Želja je tvoja i naša, narode, da ovaj naš stari dedovski jezik, kao najveću baštinu, čista i neokaljana predademo našim sinovima i unucima uz našu kućicu i zemljicu. —

Narode i mladeži naša! Naručite, pretplatite se i čitajte marljivo „Našu Nadu“.

Tvoja ju duša, narode, rodila dužnost ti je da uzastojiš, da ne oboli i ne umre. —

Molimo sve naše rodoljube i umnike, da budu „Našoj Nadi“ prijatelji i skrbnici. Naše imućnike molimo, da novčano podupru naše prosvetno poduzeće.

Mi smo pozvali za suradnike „Naše Nade“ sva naša vidjenja pera, pak nam nekoji već poslaše svoje radnje, drugi nam ih obećaše, a ostali će se stalno oglašiti, čim izadjemo s prvim brojem.

Uznastojat ćemo, da list redovito donša slike, u koliko nam budu dopuštale prilike i novčane sile.

U TRSTU, dne 1. travnja 1921.

„ZVEZA SLOV. UČITELJSKIH DRUŠTAVA“.

nada". Ako se prikupi dovoljan broj pretplatnika i priloga "Naša nada" bi počela izlaziti 15. siječnja 1921. godine. "Naša nada" će objavljivati pjesmice, pripovijesti, basne, bajke, legende, umjetničke i narodne igrokaze i prizore, putopise, poučne članke iz svih područja, povijesne pripovijesti o Istri, pregovore, iskrice i smješice. Dozvoljavaju se i prijevodi. Autori će istovremeno pisati za list i za buduće čitanke. Na sastanku učitelja u Pazinu 16. prosinca 1920. godine zaključeno je da se na sve škole pošalje 5 do 10 primjeraka "Naše nade" radi prodaje a neprodani primjerci će se vraćati. Urednik Vinko Šepić pozvao je prisutne učitelje da pošalju slike iz Istre da bi se upotrebile kao ilustracije u listu. Da bi list mogao izlaziti bilo je potrebno 1500 do 2000 pretplatnika.

Prvi broj "Naše nade" izašao je travnja 1921. godine, drugi broj u svibnju, treći broj u lipnju, četvrti u srpnju, peti u listopadu i šesti broj u prosincu 1921. godine.

U prvom broju "Zveza slov. učiteljskih društva" čitaocima "Naše nade" obavještava da se nastavlja rad i nastojanja "Mladog Istranina" te "Mladog Hrvata", a želja je novog lista zabava, veselje, da ih poučava i ulijeva nadu i vjeru u vlastiti život i život bolji i vredniji za čovjeka. "Naša nada" želi čitatelje naviknuti na čitanje knjiga i novina, bez kojih se ostaje slijep i gluhi i tvrdi.

"Naša nada" izlazi u doba kada hrvatska knjiga nema putnika u Istru, u doba kada su nestale hrvatske čitanke i kada nestaju narodne škole. "Naša nada" objavljivala je pjesme, pripovjetke, poučne članke, mudre riječi, pouke i zabavu, a u svih šest brojeva objavljeno je 12 ilu-

stracija A. A. Bucik. Objavljeno je ukupno 27 pjesma među kojima su i pjesme poznatih autora za djecu. To su: J. Cvrtila, Josip A. Kraljić, Josip Milaković, Jugo Slavić, Toni Bogumil i Nikola Žic. U nekoliko brojeva tiskana je priča Veljka Sokolić: Naš junak na dalekom sjeveru. Uz pjesme i pripovijetke tiskaju se i Pouke među kojima su: mudre riječi, pouk i zabava.

U siječnju 1922. godine Vinko Šepić podnosi izvještaj o listu "Naša nada" koji je prestao izlaziti i da je počeo izlaziti novi hrvatski list "Mladi Istranin" kao prilog "Pučkog prijatelja".

BROJ 1.

GODINA I. BROJ 1.

MLADI ISTRAN

LIST ZA MLADI SVIJET.

Uredjuje
Josip A. Kraljić
nadučitelj škole
Družbe sv. Cirila i Metoda u
Malom Lošinjju.

Izlazi kroz čitavu godinu, svakog 7. u mjesecu. Cijena mu je poštom ili dostavom u kuću, *plativo unaprijed*, 1 K i 50 para. — Pojedini brojevi prodaju se u Lošinjju po 16 para, a izvan Lošinjja po 22 pare. — Pretplatu prima gdjica Ivka Sušić, učiteljica škole Družbe sv. Cirila i Metoda, a rukopise uredništvo, ulica Franje Josipa I., br. 1382.

Sadržaj:

Mladom Istranu, pjesma. Božić.
Nova godina.
Na osviću, pjesma.
Babino ljeto.
Hrvatskom stijegu, pjesma.
Ružica, učiteljica.
I ti djače misliš da ćeš, pjesma.
Moje četiri mace.
Ja sam Istran, pjesma.
Uz naše slike.
Svašnice.
Smiješice.
Zagonetke.
Natječaj.

2 2 2

Tisak Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr., Pula, ulica Giulia br. 1.

GODINA I.